

kolon

Tidning från Studieförbundet Bilda

NR 3
2010

**Fred utan vapen? ■ Kyrka för
fairtrade ■ Guldkör på resa**

4

Sofia Walan är en av arkitekterna bakom Kyrkornas globala vecka, detta år på temat fred kontra vapenexport.

6

Margareta Andermo, journalist och utbildare i ickevåld och konflikt-hantering, har tagit fram ett alldeles nytt studiematerial om fred och ickevåld.

7

Kyrkor för Fairtrade är ett nytt grepp för att hjälpa församlingar att rättvisemärka sitt arbete.

10

En unik Bildaresa gav unika möten: svenska ungdomar från Göteborg och palestinska ungdomar från Ramallah, alla med utvecklingsstörning, sjöng tillsammans.

12

För sjätte året i rad arrangerade Bilda kultur-festivalen Dandanat i Betlehem.

13

Krönikören Wilhelm Blixt skriver om indianer och cowboys, konflikter och fred.

14

Notiser från hela Bildasverige.

19

Bildas förbundsordförande Erik Amnå om solidarite-tens mekanismer.

Fred i vår tid?

....

Inga härar har tågat på svensk mark sedan den första Bernadotten slöt fred med Ryssland för tvåhundra år sedan. Ändå var Sverige under 1900-talet ett av världens mest militariserade länder, med stor egen flyg- och vapenproduktion, och ett försvar som på sin kulmen kunde kalla in en halv miljon värnpliktiga. Idag ligger många militära anläggningar, som det mäktiga Boden, i malpåse; liksom den svenska värnplikten efter 109 år.

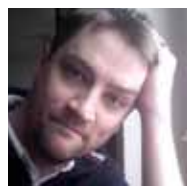
I stället involverar vi oss i konfliktvärldar runtom i världen som fredsuppehållande styrkor.

Och på hemmaplan fortsätter maskinerna i bergen kring Karlskoga att dunka och pysa, likt gruvorna i Tolkiens Mordor. Inte sällan hamnar svenska Boforsvapen i händerna på diktaturer.

Allt för fredens skull – heter det ofta. Som om fred i vår tid vore omöjlig utan vapen i hand.

Det här numret rör sig ut och in i temat för årets Kyrkornas globala vecka (14–21 november). *Skapelsefred byggs inte med vapen* är temat. Fred byggs inte bara för att man lägger ner vapen – man måste också göra mycket, mycket annat. Kanske kan detta nummer av :kolon ge inspiration?

Att gå en studiecirkel och lära sig om fred och ickevåld, är ett exempel på vad man kan göra. Att aldrig, aldrig känna sig maktlös och känna hopp är en känsla man kan unna sig, medan man åtminstone ser över hur

man placerar sina sparfonder. Eller så skriver man brev till riksdagsledamöter. Det ska jag göra nu!

Tobias Johansson, redaktör

:kolon

Studieförbundet Bilda, Box 79, 125 22 Älvsjö
Tel 08-727 17 10 ■ info@bilda.nu
www.bilda.nu ■ www.bildamusik.nu
ISSN 1650-5808

Omslag

Illustration: Majsan Sundell.

Ansvarig utgivare

Kerstin Enlund, telefon 08-727 17 11

Redaktör

Tobias Johansson, tel 08-727 17 29, tobias.johansson@bilda.nu

Layout

Boel Algulin

Redaktion

Boel Algulin, Tobias Johansson, Louise Lind, Birgitta Haglund

Tryck

Davidsons Tryckeri AB, Växjö

:kolon kommer ut fyra gånger per år. Lösnummer går att beställa från Studieförbundet Bilda.

Mixed Sources
Product group from well-managed forests and recycled wood or fibre
www.fsc.org Cert no. SCS-COC-005306
© 1996 Forest Stewardship Council

Ny bok om andlig mognad

► *Att se är att lära* heter den pinfärska boken om andlig mognad som ges ut av Studieförbundet Bilda i samarbete med Religionspedagogiskt idéforum (RPI). Den är skriven av Björn Wiedel som är teologie doktor i religionspsykologi.

Initiativtagarna är Solveig Westerbom, Magnus Nordqvist och Tina Bergenbrink, som har tänkt att skriften ska bli ett arbetsmaterial främst i församlingens smågrupper men att det även skulle kunna användas på folkhögskolor.

– Med den här boken vill vi stärka arbetet med lärandet i församlingen. Det är inte självklart hur lärandet kring tron sker. Vi har velat koppla ihop vår mognad som människa och vår mognad i tron, säger Solveig Westerbom. Efter varje kapitel i boken finns frågeställningar att arbeta med.

Den 20 september inbjuder RPI till ett seminarium i Stockholm kring boken då också författaren Björn Wiedel deltar. Seminariet äger rum kl 9.30–15.00, i Sensus lokaler på Klara Södra kyrkogata 1. ■

Inspireras som körledare i Göteborg

► Vill du träffa inspirerande körpedagoger, samtala med andra körledare i öppna forum och få möjlighet att fylla på med nya fräscha idéer kring ditt körarbete? Då har du chansen under en körledarhelg i Smyrnakyrkan i Göteborg 19–20 november. Om du är nybörjare eller gammal och van har ingen betydelse. Huvudsaken är att du har lusten att leda.

– Det här är andra gången vi kör en inspirationshelg för körledare. Förra gången var i Uppsala för ett år sedan. Då kom 60 körledare och eftersom den helgen slog så väl ut bestämde vi oss för en repris, säger Malena Thorsén Svärd.

De två inspirationsdagarna som arrangeras av Studieförbundet Bilda och Svenska Missionskyrkans Sångarförbund är uppdelad på olika verkstäder. I *Rösten och Lusten* tar Ingrid Brännström och Sanna Källman, båda medlemmar i sångensemblen Amanda och grupperna Tetra och Markatta med dig till härliga musikaliska landskap.

I *Händernas musik* får du en större insikt i hur körledaren gestaltar sången genom sin kropp och sina händer under Karin Eklundhs ledning. Hon utsågs till årets körledare 2006 och är dirigent för La Cappella.

Svante Grogarn är en banbrytande regissör inom körvärlden. I hans verkstad får du en ökad kunskap kring det sceniska medvetandet.

Slutligen gör körpedagogen Åse Hagerman en upplevelseresa i elementen jord, vatten, eld och luft. Allt för att få en variation i körsångens dynamik, klang och känsla. ■

Läs mer: www.bilda.nu/korledare

Åse Hagerman

Karin Eklundh

Svante Grogarn

Sanna Källman

Ingrid Brännström

”Det är abso ett hopplöst

Kyrkornas globala vecka, varje år i november, är en chans att samlas kring frågor som är viktiga för alla. I år är temat Skapelsefred byggs inte med vapen och kretsar kring ämnet vapenexport. Initiativet till veckan kommer från Sveriges Kristna Råd (SKR) och de 27 kyrkor som finns i rådet. Erbjudandet om att vara med går till över 4.000 församlingar och organisationer inom alla kristna traditioner i Sverige. :kolon ställde några frågor till projektsekreteraren Sofia Walan.

Text: Tobias Johansson
Bild: SKR

V Vad har ni haft för tankar kring temat?

– Vi har tvåårsteman. 2007–2008 var temat *Skapelsefeber*, om klimat och fattigdom. Nu 2009–2010 är temat *Skapelsefred*. Vi har tagit fasta på att skapelsefred är något utöver och mer än frånvaron av väpnad konflikt – det handlar om människans ansvar för varandra och för skapelsen. Förra året tog vi upp rättvis fördelning av resurser, med bland annat fokus på mineralutvinning i Kongo, och hur våra mobiltelefoner bidrar till krig där. I år tar vi upp att fred inte byggs med vapen, och fokuserar på vapenexport; ett enormt problem om man vill uppnå fred. En extra djupdykning gör vi i den svenska vapenexporten. Där har kyrkorna i Sverige länge protesterat mot att exporten ökar. Kring detta lyfter vi studiematerial och fakta.

Hur går ni in i ämnet?

– Det är roligt att få ha det som tema nu när det är så aktuellt. Det har varit mycket fokus på svensk vapenexport det senaste året, och det är som sagt ganska tydligt att kyrkorna ställt sig i spetsen för protesterna. Desmond Tutu, KG Hammar, Thabo Makgoba och Karin Wiborn skrev en debattartikel i Dagens Nyheter i våras med anledning av JAS-affären, hur den lett till korruption och att mindre resurser satsats på fattigdomsbekämpning och aids.

– I materialet för veckan finns ett stort uppslag, med bland annat intervju med Justin Sylvester vid demokratiinstitutet Idasa i Sydafrika om varför affären är så förödande för landet. Justin kommer som gäst under veckan.

Varför behövs Kyrkornas globala vecka?

– Det är ett tillfälle för kyrkorna i Sverige att samtidigt – och tillsammans – uppmärksamma globala rättvisefrågor. Initiativet kommer från SKR och vi är ju en del i kyrkornas strävan efter enhet. Det finns en ekumenisk poäng i att göra saker tillsammans. Frågorna är centrala i den kristna kallelsen, trots att man har olika sätt att lyfta dem på, så det går att samlas tillsammans i olika samfund och kyrkor. Det blir en känsla av enhet, och en känsla av att man betonar något som är viktigt för hela kristenheten.

olut inte t läge”

I materialet skriver ni att 10.000 miljarder kronor varje år spenderas på vapen och militär rustning i världen – vad skulle man lägga pengarna på i stället?

– För mig är det enkelt, se bara på situationen i Pakistan där det är så svårt att få in pengar till nödhjälp. Det är inte en svår fråga egentligen vad man ska använda pengarna till med tanke på hur svårt vi har att uppfylla millenniemålen. Så som världen ser ut, trots finanskrisen, finns det idag resurser och kunskap för att utrota fattigdomen. Det som saknas är politisk vilja. 2006 sålde Sverige ett radarbevakningssystem till Pakistan för 8 miljarder dollar, till en diktatur med så enormt fattig befolkning. Det är tydligt att man inte gör rätt prioriteringar.

Ska man känna sig liten eller finns det faktiskt en möjlighet att vi kan påverka?

– Ja, jag tror att vi kan påverka. Det finns saker som tyder på det opinionsmässigt. En majoritet svenskar är emot vapenexport – och en överväldigande del är emot export till länder med diktatur, eller som bryter mot mänskliga rättigheter. 55 % vill förbjuda vapenexport, och 81 % vill förbjuda till länder i krig. Kristna freds gjorde en enkät till alla riksdagspartier, och alla vill göra en översyn av reglerna, även om man har olika syn på hur det ska se ut i stället.

– Jag hoppas att veckan ger en extra push till att skapa opinion kring de här frågorna. Det är absolut inte ett hopplöst läge.

Finns det en utmaning i att få kyrkorna att engagera sig?

– Ser man generellt på olika organisationer i samhället är det i kyrkorna ändå relativt lätt att engagera människor för de här frågorna. Man behöver inte börja med att motivera varför vi ska bry oss om människor på andra sidan jordklotet. För kristna är detta redan centralt i deras liv, och självklart.

– Vi sitter här på kontoret och tar fram material med exempel på vad man kan göra – och när veckan väl kommer

Forts sid 6 ▶

Fakta

Kyrkornas globala vecka arrangeras i år 14–21 november. Bilda och våra medlemsorganisationer gör flera arrangemang under veckan. (Se www.bilda.nu/globalaveckan för mer info.)

Kyrkornas globala vecka är en del av Sveriges Kristna Råds projekt *Global utveckling och fattigdomsbekämpning*. Sveriges Kristna Råd och Svenska Missionsrådet arrangerar veckan tillsammans med Diakonia, Kristna Fredsrörelsen, PMU InterLife, Sensus studieförbund, Rättvisenätverket SPEAK, Studieförbundet Bilda och The Life & Peace. Kyrkornas globala vecka genomförs med ekonomiskt stöd från Sida. Sida har dock inte medverkat i utformningen av materialet och tar heller inte ställning till innehållet.

slås vi av att de allra mest häftiga och nytänkande arrangemangen görs lokalt av eldsjälar. Det är roligast med det här jobbet: att se hur någon idé man haft blir något helt annat än vad man trott. Som när vi hade klimattema och det gjordes modevisningar med second hand, exempelvis.

– Men det är klart att det finns utmaningar – vi kan alltid göra mer och lära oss mer. Det är viktigt att man som vanlig engagerad församlingsmedlem inte tror att man måste göra ALLT för att på något sätt bli godkänd. Man har många olika sätt att göra världen bättre, för en del är det globala rättvisefrågor, för andra något annat.

Vad brinner du personligen för?

– Det är onekligen så att när man får ha ett sådant här fantastiskt jobb – och får sätta sig in i de här frågorna – så känns varje år otroligt intressant och jätteviktigt. Men annars ligger det nära till hands med klimatförändringar, och de teman vi hade 2007–2008. Det blev omskakande på flera sätt och jag lärde mig mycket som förändrat mitt liv i vardagen.

– Men skulle jag välja vad jag brinner mest för är det flyktingfrågan. Jag kan verkligen uppröras av Sveriges flyktingpolitik. Nästa år har vi ett flykting- och migrationstema. Det är frågor som har en stark tradition i Sveriges Kristna Råd. För flera ortodoxa kyrkor, med människor från exempelvis Irak, är frågorna en realitet. Och det finns ett otroligt engagemang lokalt i kyrkorna runtom i Sverige, med människor som gömmer flyktingar och kämpar mot ett system och en politik som är inhuman. ■

Nytt studiematerial för fred och ickevåld

Text: Tobias Johansson

Illustration: Majsan Sundell

Ett nytt studiematerial om fred och ickevåld lanseras nu på Bilda.nu under rubriken *Förändra dig själv och världen – redskap för fred och ickevåld*. Materialet passar utmärkt att använda i aktiviteter i samband med Kyrkornas globala vecka.

► Margareta Andermo, journalist och utbildare i ickevåld och konflikthantering, har i samråd med Utbildningscentrum Lidingö och Bilda utformat materialet på uppdrag av Svenska Missionskyrkan och det nätverk för Fred och ickevåld som bildades efter Missionskyrkans kyrkokonferens 2009.

– Vi beslutade att satsa på att skapa och tillgängliggöra ett idé- och metodmaterial om hur man kan arbeta med frågorna i församlingar och utbildningssammanhang. Bilda ställde sina resurser och sin hemsida till förfogande och Folke Bernadotteakademien gav pengar till projektet.

Fred börjar i vardagen

Materialet är anpassat för grupper i församlingar; till exempel församlingsstyrelser, kvinnogrupper och unga grupper. Materialet beskriver metoder och övningar, ger aktivitetstips, samt erbjuder fakta- och inspirationsblad som kan vara till hjälp.

– Jag tror att frågorna om fred och säkerhet är mycket mer än frånvaro av krig och av hot nationer emellan, säger Margareta. Det handlar om våra liv, vår vardag, hur vi lever tillsammans med varandra och med skapelsen. Det är här och nu fred kan byggas och växa. Därför har jag tagit in metoder och övningar som kan tillämpas i det vanliga livet och försökt presentera dem så att det är lätt för vem som helst att förstå och pröva på. Man ska inte behöva ha en specialutbildning – men det är roligt om materialet lockar till utbildning!

På Bilda.nu hittar du konkreta upplägg på studiecirkel, samlingar, workshops och seminariedagar.

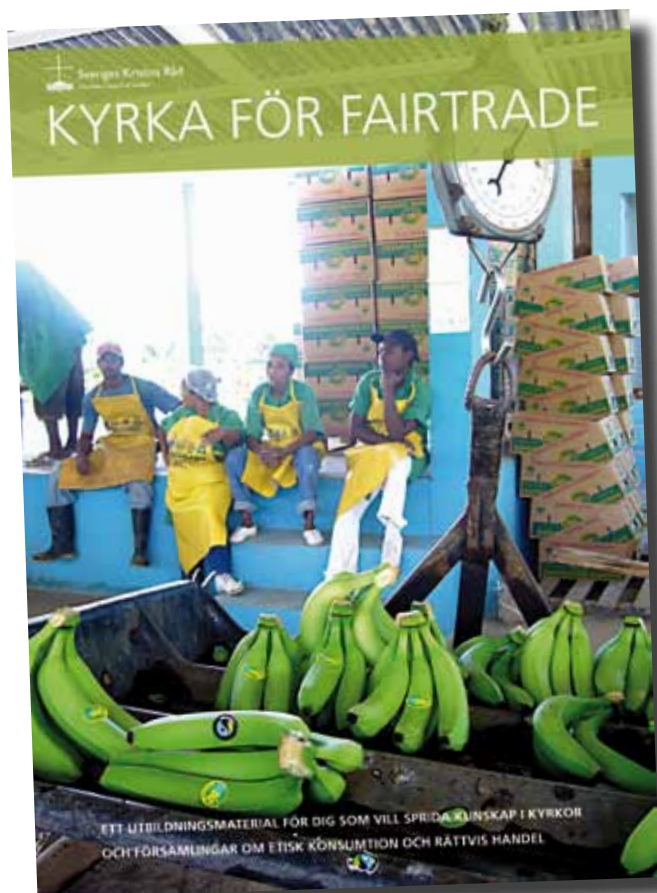
Materialet finns på www.bilda.nu/fredochickevald ■

Slipp bitter eftersmak i kyrkkaffet

De båda studieförbunden Bilda och Sensus har tillsammans med Sveriges Kristna Råd tagit fram utbildningsmaterialet *Kyrka för Fairtrade*. Det handlar om hur kyrkor och församlingar kan arbeta för att rättvisemärka sitt arbete.

Text: Birgitta Haglund

Bild: SKR

Sedan hösten 2009 har Magnus Stenberg på Bildas förbundskansli suttit med i en arbetsgrupp som arbetat fram materialet riktat till den kyrkliga marknaden. Det är tänkt som ett komplement till det utbildningsmaterial som redan finns inom Fairtrade-rörelsen:

– Materialet knyter ihop den befintliga Fairtradeorganisationen med det engagemang och intresse som finns i kyrkorna. Ända sedan 1970-talet har rättvis handel varit aktuellt i kyrkorna, inte minst genom Frikyrkan hjälper (nu Diakonia) och Sackeus, säger Magnus Stenberg.

Sackeus startades redan 1976 av Diakonia, Svenska Kyrkans mission och Lutherhjälpen. Inriktningen har alltsedan starten varit att genom handel med små producenter i utvecklingsländer sträva efter att förbättra levnadsvillkoren för människor i tredje världen. Sackeus fick med sig en rad biståndsorganisationer. 1997 kom den första Rättvisemärktcertifierade produkten, som var kaffe. I kyrkornas så kallade u-landsbodas såldes till en början, förutom kaffe, även hantverk som halmänglar och julkrubbor tillverkade i utvecklingsländer.

”Varje kopp te som sötas med socker från Västindien representerar ännu en förslavad människas död”, löd en paroll som The Free Produce Movement använde på 1800-talet, en rörelse som startades av bland annat kväkare och baptister. Förutom att de bedrev opinions- och folkbildning öppnade de affärer med varor tillverkade av fria människor.

”Om du vill undvika den bittra eftersmaken av förtryck i ditt morgonkaffe – Rättvisemärkt!” var Fairtrades slogan i början av 2000-talet.

Föreningen för Rättvisemärkt beslutade i våras att i stället använda det internationella namnet Fairtrade och i maj kom även beslutet om namnet Kyrka för Fairtrade: ”Vi vill intressera kyrkorna för att få en Fairtrade-diplomering vilket de skaffar sig genom att medvetet göra Fairtrade-märkta inköp till församlingen.”

– Det känns väldigt bra att ha tagit fram det här materialet eftersom det varit tydligt under flera år att frågorna väcker stort intresse i kyrkorna. Det här är absolut ett område för folkbildning. Hur våra konsumtionsvaror tillverkas och hur de når oss borde intressera alla, säger Magnus Stenberg som nu arbetar för att verksamheten med kurser och studiecirklar ska komma igång ute i regionerna. I Uppsala är en kurs planerad till 23–24 oktober. Fler info om aktuella utbildningar och seminarier hittar du på www.bilda.nu ■

Läs mer: www.kyrkafairtrade.org

”Att få mötas s är en början til

I juni möttes sju svenska, fem palestinska och fyra israeliska tjejer i åldrarna 18–23 år i Södra Vätterbyggs folkhögskola i Jönköping för att avsluta *Projekt Fredsbygge*. En kurs i tre steg som pågått sedan september förra året och som utgår från FN:s resolution 1325 om att öka kvinnors delaktighet i arbetet för fred och demokrati.

Text: Birgitta Haglund

Bild: Margareta Andermo

...som människor i "förståelse"

Journalisten och utbildaren Margareta Andermo är den drivande kraften i *Projekt Fredsbygge*, som är ett samarbete mellan Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd och Studieförbundet Bilda. I september 2009 rekryterades den svenska gruppen för steg 1. Under hela hösten träffades de sju tjejerna en dag i veckan och fick utbildning i resolution 1325 och konflikthantering.

Samtidigt i Betlehem, på konflikthanteringscentret WFAM, arbetade den palestinska gruppen under ledning av Lucy Talgieh, och den israeliska gruppen jobbade på under fredsaktivisten Michal Gelbarts ledning.

I februari var det dags för steg 2. Den svenska gruppen for till Israel och Palestina och mötte först palestinerna för workshops i Betlehem och Nablus, sedan mötte de den israeliska gruppen i Beit Oren nära Haifa. Några dagar med egna studier i Jerusalem, bland annat på Bildas studiecenter, ingick också. Svensk utbildare var Gabriella Engel-Nielson.

Har vi NÅT gemensamt?

Det tredje steget pågick under tio dagar i juni. Då kunde äntligen de palestinska och israeliska tjejerna träffas i Jönköping tillsammans med de svenska. I olika workshops fick de jobba med frågor som "vem är jag?", "hur tänker du?", mänskliga rättigheter och kvinnors delaktighet i arbetet för fred och demokrati. De fick också lära sig ickevåldsmetoden.

– Det var inte självklart för dem att göra saker tillsammans. Ingen av dem hade tidigare träffat en israelisk eller palestinsk tjej. Och de hade från början svårt att föreställa sig vad de hade gemensamt. En av israelerna konstaterade att svenskarna var den gemensamma nämnaren.

De svenska deltagarna blev alltså viktiga brobyggare, säger Margareta Andermo.

– Vi har utmanat dem att fundera över om ickevåld är ett bra redskap, om det kan fungera för länder i konflikt. Säkerhet och trygghet betyder helt olika saker i Palestina, Israel och Sverige.

Var och en har fått berätta om sin rädsla och otrygghet, de har fått arbeta med att bryta ner de fiendebilder de har. Och vi har fått upp ögonen för hur genommilitariserat Israel är.

Stora frågor och väldigt intensiva dagar blev det för de tre grupperna och deras respektive ledare. Centrum för aktiviteterna var Södra Vätterbygdens folkhögskola men tre dagar tillbring-

ade tjejerna i Stockholm, där de bland annat besökte Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd och Fryshuset. Dessutom fick de en helkväll på Gröna Lund.

– Att få mötas som människor är en början till förståelse och de här flickornas vilja att förstå varandra var väldigt stor. De har fått mötas i vardagen, de har kunnat ligga i gräset och fnissa och lyssna på musik och slutligen upptäcka systemskapet. De har gjort ett stort och fantastiskt arbete, säger Margareta Andermo.

Nu väntar ett seminarium i september då erfarenheterna från Projekt Fredsbygge ska presenteras med bland annat en film om projektet som Emilie Anner arbetar med. Och tjejerna, ja de kommer fortsätta att träffas på Facebook. ■

Sång med kärlek, stolthet och kraft

Både svenskar och palestinska ungdomar sjöng arabiska sånger och psalmer.

Hjärtan betydde mycket för dem och den enkla gesten att omfamnas.

En unik Bildaresa i maj 2010 gav unika möten på Västbanken. Svenska ungdomar från Guldhedskyrkan i Göteborg och palestinska ungdomar från Ramallah, alla med utvecklingsstörning, sjöng för första gången tillsammans. Resultatet blev djup gemenskap. :kolon var på plats.

Text och bild: Jonatan Sverker

Leestiner hade övat på sånger innan de träffades. Väl på plats fick svenskar lära sig av palestinierna sjöng några strofer på svenska.

Det när svenskar och palestinier möttes. Alla fick lämna IKEA-hjärtan till varandra, och fick människor att öppna sig.

Den palestinske pojken Islam tar emot ett stort rött hjärta. Han håller det hårt i famnen, ögonen skrattar och hans leende blir bara bredare och bredare. Sen lämnar han det vidare, till en blond tjej. Det röda hjärtat går från svensk till palestinier, från "normalstörd" till "utvecklingsstörd" samtidigt som vi sjunger: "När man sover bekvämt, och drömmer om blommor och kärlek, då är man längre, då är man längre, när man vaknar."

Det är på ett sätt mycket som skiljer oss. Några talar bara arabiska, andra bara svenska, och en del säger inte så många ord överhuvudtaget. Några har universitetsexamen, andra kan inte läsa. När vi är tillsammans blir ändå gränserna mindre och mindre viktiga, vi sjunger oss in i en djup mänsklig gemenskap.

Vi befinner oss i Birzeit, en liten ort norr om Ramallah på Västbanken. Hit har gruppen från Guldhedskyrkan i Göteborg kommit, totalt nästan 50 personer, varav 14 är människor med utvecklingsstörning. Vi är här för att sjunga tillsammans med palestinier som deltar i Individuell människohjälps verksamhet.

I resan ingår Guldkören, en kör som bland annat består av människor med utvecklingsstörning. I Palestina finns inget liknande, men det märks att de palestinska ungdomarna också älskar musik när de möjligt att sjunga.

De svenska musikleärarna Malin Aghed och Magnus Pettersson ledde workshopen i Birzeit och fick alla att vilja sjunga.

Den lilla konsertlokalen i Birzeit var fullsatt. Glädjen i kören spred sig snart till åhörarna.

– Det är ett väldigt bra steg att ni kommer hit till oss. Tillsammans kan vi tala musikens språk, säger Lama Abu Baker som arbetar för IM.

Hon berättar att det är många palestinska föräldrar som tar väl hand om sina barn med utvecklingsstörning, men att det, precis som i Sverige, också finns de föräldrar som skäms.

– Det är smärtsamt för ett barn som märker att det blir undandömt. När man möter ett barn som kommer från en familj som inte tar väl hand om det ser man det inte bara i kläderna. Framst märks det i ansiktsuttrycket, säger Lama Abu Baker.

Under eftermiddagen är det konsert, dit de palestinska föräldrarna är inbjudna för att lyssna. Alla sjunger med stolthet och kraft, och sångerna handlar om kärlek. Först verkar många föräldrar, speciellt papporna, konfunderade, men många ler och någon gråter när de ser den stora glädjen hos sina söner och döttrar.

Efteråt försäkras en av de palestinska ledarna, Entisar, att föräldrarna blev berörda.

– Och mina elever är väldigt glada, de kommer att minnas detta för alltid, säger hon. ■

Jag har ändrat min uppfattning om allting

För sjätte gången genomfördes i juli *Dandanat*, den ungdomskulturfestival med svenska och palestinska deltagare som Bilda arrangerar i Betlehem, tillsammans med International Center of Bethlehem. *Dandanat* är en motkraft mot konflikt och våld – där musik och glädje i stället får vara vapen mot världens orättvisor.

► – Musiken har blivit mitt vapen mot ockupationen, säger Muhammad Mughrabi i hiphoptrion G-Town, som bildades i flyktinglägret Shufaat för drygt tio år sedan. Nu behöver jag inte kasta sten längre. Musiken – hiphopen – ger mig ordets makt. Vi måste utan att använda våld ändå stå upp för våra rättigheter.

G-Town är en av nio unga dans- och musikgrupper från Sverige och Palestina som en onsdag i mitten av juli möts i Betlehem. Det ligger en spänning i luften. Förväntan. Glädje. På torsdagen börjar svenskar och palestinier samarbeta i workshops, och på kvällen är G-Town först ut i en konsert på det internationella centrets scen. Isserishmewi från närliggande staden Beit Sahour fanns i publiken:

– Ikväll gillade jag rapparna bäst, säger han och berättar att det känns viktigt att festivalen finns.

Konserterna är viktiga, men *Dandanat* handlar mycket om mötet mellan unga musiker och dansare. Under tre dagar jobbar grupperna tillsammans, palestinska grupper med svenska. Man möter varandras kulturer och prövar sig fram till gemensamma uttryck. No Reply, från Sundsvall, hittar nya vänner i G-Town.

– Samarbetet fungerar bra, och framför allt så har resan varit otroligt lärorik, säger Hampus Humberstone, en av bandets tre medlemmar, redan på fredagen.

– Jag har ändrat min uppfattning om allting här nere, fortsätter Robert Westin, som också är med i bandet.

Under lördagens finalkväll fick alla se något av vad som hänt i dessa möten. G-Town, No Reply och Sabreen drog igång kvällen med ett rasande tempo. Hiphop baserad på arabiska rytmer, framförd på trummor och hemmagjorda instrument, fick publiken att jubla. Sedan dansade Diyar Dance Theatre och Motorisk Enhet palestinsk folkdans, Den Dynamiska Duon och duon Amir & Bashar sjöng sånger från varandras länder – Håkan Hellströms *För sent för Edelweiss* har aldrig låtit bättre än när Bashar sjöng den på svenska, trots att han egentligen inte hanterar språket – och Tom Pettys klassiker *I won't back down* fick en extra dimension, kvällen och platsen till ära, när den framfördes av Ludvikakvartetten Pocket Metropolis och de palestinska rockpionjärerna Heart Quake. Usama Allati spelar gitarr i bandet. Han var nöjd med spelningen, och med *Dandanat*.

– Det för våra kulturer närmare varandra. Dessutom tycker jag om att det kommer nya band varje år. Men det viktigaste av allt är att vi har delat våra upplevelser med varandra, och att vi alla har fått nya vänner, sa han. ■

Fotnot: Texten är ett sammandrag av flera texter, som du hittar på www.bildamusik.nu.

Text och bild: Kristian Gidlund

◀ G-town spelar på *Dandanat*

Cowboys och indianer i Oskarshamn

Bild: Johan Mauritzon

► I början av 1990-talet rådde det fullt krig i skogarna utanför Oskarshamn. Cowboys mot indianer. Det var näverbeklädda kåtor på ena sidan av skogen och ett ihopsnickrat fort av överblivet plank på den andra. Indianer med pilbågar och fjädrar i håret, cowboys med knallpulverpistoler och sheriffstjärnor på bröstet.

Till synes en harmlös barnlek, men som ibland kunde gå lite för långt när kriget och adrenalinkicken skruvades upp. Men efter diverse omplåstring och några förlåtande ord gick det alltid att bli sams och cowboys och indianer kunde gemensamt gå och ta ett försökande dopp i sjön.

Unga pojkar, och flickor med för den delen, runt om i hela världen har nog lekt krig någon gång under sin uppväxt. Skillnaden mellan barn i västvärlden i allmänhet och Sverige i synnerhet är att krig snarare är en avlägsen företeelse som mest kan erfaras genom film och lek, jämfört mot i stora delar av övriga världen där krig är betydligt närmare än så. Krig mellan olika länder, inbördeskrig, etniska konflikter och terrordåd är vardag för en stor del av världens befolkning.

Nu när Kyrkornas globala vecka i år behandlar vapenhandel kan man önska att de skrämmande erfarenheterna från krigets och våldets verklighet kan få både unga och gamla i Sverige att ta ett krafttag (mjuktag?) mot våldet. Det borde åtminstone få bli ett uppvaknande när det gäller vårt eget lands indirekta inblandning i flera olika

konflikter, då vi är ett av 2000-talets mest vapensäljande länder.

Kanske har vår distans till en väpnad konflikt gjort oss benägna att låta ekonomiska vinstintressen gå före humanitet och kamp för världsfred. Det är lätt att skylla på vapenproducerande företag, regering, riksdag och näringsliv. Men det är knappast någon som tycker att det är bra med krig.

Därför blir frågan mer riktad till dig och mig. Alla bär vi ansvaret för den tysta och lamslagna opinionen och den uppkomna likgiltigheten över att det finns medmänniskor som har verkligt krig runt husknuten som inte är en harmlös barnlek mellan cowboys och indianer.

På flera sätt har världen kommit allt närmare i takt med globaliseringens utbredning, men när det gäller empatin och medlidandet för människor i andra länder har den paradoxalt hamnat allt längre bort.

Att kyrkornas globala vecka i år väljer att fokusera på detta är hoppfullt. Förhoppningen är att församlingar runt om i landet på olika sätt ska ta upp problematiken och aktivt jobba med fredsfrågor. Jag hoppas att initiativet kan sprida sig till andra institutioner och organisationer i samhället så att kampen för fred får ett välbehövligt uppsving igen och där Sveriges roll som vapenexportör kan komma upp till diskussion och debatt.

Wilhelm Blixt
Vik kultur- och musikkonsulent,
Bilda Öst

På flera sätt har världen kommit allt närmare i takt med globaliseringens utbredning, men när det gäller empatin och medlidandet för människor i andra länder har den paradoxalt hamnat allt längre bort.

Folkmusiker möts i Linköping

► Folkmusikfestivalen i Linköping är en av de fyra största i Sverige. I år är Bilda med som samarbetspartner och har fått en egen scen i Folkets park 8–9 oktober 2010.

– Då kommer åtta handplockade folkmusikgrupper inom Bilda från olika regioner i landet, berättar Lotta Johansson, folk- och länsmusikproducent på Folkmusikens hus i Rättvik och som arbetar på uppdrag av Bilda för den nationella satsningen av folkmusik.

Brudföljet består av fyra kvinnor på fiol och cittra, Abra Makabra, en egensinnig och spännande grupp, Glöd, en folklig vokalensemble med åtta tjejer, och Trio 323 med svängig och spännande folkmusik är några av Bildagrupperna.

På fredagen antrar de Pubscenen, som är en av sex scener.

– Jag tror jag har varit på alla festivaler i Linköping. Första gången var 2003 på Nationernas hus. Dag ett kom så mycket folk som man beräknat för bägge dagarna, så redan till året därpå fick festivalen förläggas till Folkets Park.

Festivalen har vuxit sig större men Linköpingsborna själva har haft svårt att hitta till den. Därför planerar musikkonsulenten Anders Landelius en förfestival på stans restauranger och pubar där folkmusik av olika slag kommer att erbjudas.

– Vi vill helt enkelt låta folkmusikgrytan puttra lite innan vi sätter igång själva festivalen.

Tanken är att grupper med olika nationaliteter får presentera sin musik, bland annat blir det irländskt och arfrikanskt. Vi kommer också ha workshops i folkdans- och musik, främst riktade till ungdomar. ■

◁ Brudföljet spelar på Folkmusikfestivalen i Linköping.

Kulturstipendier till fyra kulturarbetare

► Irma och Einar Forseths kulturfond har i samverkan med Deverthska kulturstiftelsen och Studieförbundet Bilda beslutat att dela ut sammanlagt fyra stipendier 2010. Syftet är att ge uppmuntran till personer som ännu ej är etablerade för att ge inspiration att gå vidare i sitt skapande.

Konstnär MonaLisa Brieditis, Stockholm, tilldelas ett stipendium för sin bildkonst. Monalisa arbetar med rum, ljus och färg; ofta i samklang med musik. Målningarna är gjorda i högbränt glas och hänger fritt från taket. Glasskivorna sätts samman så att de bildar en tredimensionellitet i färgfälten. Glaset fångar in speglingar, ljus och reflexer i målningen.

Författare Ida Börjel, Malmö, tilldelas ett stipendium för sin poesi, som med intelligens, självständighet och humor ägnar sig åt fortgående utforskning av den gäckande undflyende verkligheten. Ida Börjel har gett ut diktsamlingarna Sond (2004), Skåneradio (2006) och Konsumentköplagen: juris lyrik (2008)

Mattias Floxner, Stockholm, ljusdesign och Virginija Kliseviciute, Kista, keramisk utsmyckning, delar på ett stipendium i arkitektur. Stipendiaterna kommer från Nyckelviksskolan, Lidingö. Båda är talangfulla, kompetenta och framåtsträvande och de närmar sig båda tredimensionellitet och rumslighet på ett modigt och uppiggande vis.

Stipendiehögtiden hålls i Saltsjöbadens kyrka 26 oktober kl 18. Förutom stipendiaterna medverkar Linda och Stefan Carlberg med musik. ■

Bli årets unga folkmusikband

► I ett samarbete mellan Hälsinge låtverkstad, Folkmusikens hus och Bilda GävleDala arrangeras en tävling där unga folkmusiker har chans att bli årets folkmusikband.

Tävlingen äger rum 12 november, med final under Folkmusiknatta den 13 november, på Folkets hus i Falun. Första pris är 10.000 kr plus promomaterial och miniturné. Kriterierna är att bandets medlemmar ska vara mellan 15–23 år, och att gruppen helst ska bestå av minst tre personer, och max åtta.

För anmälan och mer info, kontakta lotta.johansson@folkmusikenshus.se ■

Låtverkstad för vuxna

► Hälsinge låtverkstad är ett ungdomsprojekt som har funnits sedan i början av 2000-talet. Nu är det dags för lite äldre att få spela folkmusik. Idén med den här låtverkstaden är att den ska flytta runt i Dalarna, Gävleborg och Hälsingland fyra helger i höst och vår. Projektet är ett samarbete mellan Folkmusikens hus, Hälsinge låtverkstad och Studieförbundet Bilda.

– Den första träffen hålls 16–17 oktober i Helsingegården i Järvsö och kravet för att vara med är att man är minst 22 år och att man ska kunna hantera sitt instrument. Det ska inte bli någon fiolkurs, säger arrangören Jon Holmén och understryker också att alla instrument är välkomna, inte bara fioler. Målet är att få en fördjupad kunskap om samspel och arrangering men också en uppmuntran till att bilda nya grupper och band.

Spelman och musikkonservator Maria Jonsson är musikalisk ledare, hon kommer att delta alla helger tillsammans med några extralärare. Vid första tillfället deltar även den kände nyckelharpisten Niklas Roswall.

Hittills har cirka 17 personer intresseanmält sig till kursen, ett antal som Jon Holmén tycker verkar lovande.

– Jag har räknat med 15 för att det ska gå runt, men naturligtvis är det roligt om det blir några fler, då blir också möjligheten att engagera fler extralärare större.

I april 2011 avslutas kursen med en konsert på Hovrastämman då också en CD spelas in med den musik som skapats i låtverkstaden. ■

Peter Örn först ut i samtal med Erik Amná

► Bilda Öst arrangerar en serie samtalskvällar under hösten. *Livstolkning i vår tid – Drömmar om frihet* är temat. Först ut att samtala med Bildas ordförande Erik Amná är Peter Örn, tidigare vd för Sveriges Radio och ordförande för Röda Korset, just nu aktuell med boken *Ledare* (Libris förlag).

Välkommen till ett spännande samtal i Smedjans aula, onsdag 6 oktober kl 19.00. Entrén kostar 50 kr. Smedjan är Bildas lokaler vid Münchenbryggeriet på Södermalm i Stockholm. ■

Miniturné med Jonas Helgesson

► Han är ståuppare, författare, föreläsare, golfare, egenföretagare och svårt CP-skadad. När han var tonåring bestämde han sig för att inte bli en av Hjälpmedelscentralens stammisar. I samarbete med Bilda håller Jonas Helgesson i höst en rad föreläsningar.

Idag är han 32 år gammal och har lyckats med det som många trodde var omöjligt; han har tagit körkort, grönt kort på golfbanan och han har skrivit två uppmärksammade böcker om sitt liv, *Grabben i kuvösen* bredvid och *Ett CP-bra liv*. Han beskriver både sin förtvivlan över sina begränsningar och glädjen då han övervinner dem.

I dag ser sig Jonas som en livsnjutare – på gränsen till njutningslysten: ”Jag försöker njuta av alla dagar som jag har och marinera dem med feststämning”.

Till Vätternkyrkan i Vadstena kommer han måndag 20 september, Missionskyrkan i Gnosjö tisdag 21 september och Marieborgskyrkan i Västervik onsdag 22 september.

Där kommer han bland annat att berätta om hur han mött sina svårigheter med envishet. Och hur han bekämpar fördomar och attityder med fast övertygelse om att alla har ett liv värt att ta vara på. ■

Författaren och journalisten Elisabet Åsbrink berättar tillsammans med fotografen Björn Abelin om deras gemensamma bok *Bläck – tatueringar hud minnen* i Centrumkyrkan, Tumba

Kulturkvällar i Tumba

► Under hösten kommer Centrumkyrkan i Tumba och Bilda Öst att satsa på ett par kvällar där kulturen i och utanför kyrkan står i fokus. Temat blir *Kyrka, kropp och kultur* och tanken är att väva in samtalskvällar med konserter. Kvällen startar kl 18 och är uppdelad i tre delar: ett offentligt samtal med en inbjuden gäst, reflektioner över ett par kvällsmackor samt en avslutande konsert.

Först ut, lördagen 2 oktober, är Elisabeth Åsbrink som tillsammans med fotografen Björn Abelin är aktuell med fotoboken *Bläck: tatueringar hud minnen*. Delar av boken har visats som en fotoutställning på Kulturhuset denna sommar. Elisabeth är förmodligen mest känd som en av årets sommarpratörer och som nominerad till Augustpriset år 2009 för boken *Smärtpunkten*. Denna kväll kretsar samtalet bland annat kring människans önskan att höra till, att vara en del av en grupp och ändå vara speciell och sticka ut. Efter paus blir det konsert med Emil Svanängen/Loney Dear.

Nästa kulturkväll blir 13 november där temat *Kyrka, kropp och kultur* betraktas ur ett annat perspektiv. Då medverkar Owe Kennerberg, rektor för Teologiska högskolan Stockholm, och konstnären Johannes Kvissberg. ■

Konstnären Stefan Sjöblom ordnar kulturkalas

► Stefan Sjöblom är en välkänd konstnär i Bildakretsar. Hans verk har hängt på många orter runtom i Sverige, senast i samband med Bildas förbundsstämma i Uppsala i våras. Med anledning av att det i år är tio år sedan hans första utställning ordnar Stefan Sjöblom ett "kulturkalas" den 2 oktober. Kalaset hålls i Ekensbergskyrkan i Solna, och en utställning kommer sedan att hänga kvar i kyrkan ett par veckor ytterligare. ■

Björn Ranelid föreläser om Frälsarkransen

► Under hösten arrangeras en serie föreläsningar på Framnäs Folkhögskola utanför Piteå. Serien handlar om Frälsarkransen och bland föreläsarna finns bland annat författaren och estradören Björn Ranelid, nu senast aktuell med boken *Kniven i hjärtat*. Han ska tala om Kärlekspärlan.

Under rubriken *Café Insikten* har föreläsningsserien sin utgångspunkt i Frälsarkransen som skapades av biskop Martin Lönnebo. Extra intressant är att föreläsarna denna gång kommer från olika världsreligioner och gemensamt ser på Frälsarkransen från sina skilda perspektiv.

Frälsarkransen är tänkt som den moderna pilgrimens redskap på den svåraste av alla resor – resan inåt. Varje pärla i armbandet har en egen funktion utifrån olika ämnen och respektive pärla har namngetts med sin tänkta funktion.

De pärlor som aktualiserats under höstens föreläsningsserie är Jagpärlan, Tystnadspärlan, Gudspärlan, Kärlekspärlan, Bekymmerlöshetspärlan samt Nattens pärla.

Program (samtliga kvällar börjar kl 19)

- 5/10 *Gudspärlan* med Bengt Pohjanen, ortodox präst, översättare och litteraturvetare.
- 12/10 *Bekymmerlöshetspärlan* med Hivshu, född och uppvuxen som jägare i Qaanaaq på Grönland, den nordligaste bosättningen i världen.
- 19/10 *Nattens pärla* med Jan Fredriksson, stiftsadjunkt skola/ungdom, Luleå stift.
- 26/10 *Tystnadspärlan* med Kristina Berglund, Iyengar Yogaskola, Piteå.
- 2/11 *Jagpärlan* med Johan Rinman, beteendevetare som bl a leder kurser i personlig utveckling och konflikthantering.
- 9/11 *Kärlekspärlan* med Björn Ranelid, författare, krönikör och estradör. ■

Läs mer om Frälsarkransen: www.fralsarkransen.se

Ett sanningens ögonblick

► Under helgen 15–17 oktober arrangeras konferensen *Ett sanningens ögonblick* på Södra Vätterbygdens folkhögskola. Konferensen kommer att ha fokus på, och diskussion kring den ständigt aktuella frågan om folkrätt och situationen i Jerusalem.

Medverkande under dagarna är Rev. Naim Ateek, ledare för Sabeel, Jerusalem, Agneta Johansson, jurist i folkrättsfrågor, Sören Wibeck, journalist och författare, samt Ulf Carmesund, internationell sekreterare på Broderskapsrörelsen.

För anmälan och mer info, kontakta Södra Vätterbygdens folkhögskola på telefon 036-30 69 00, eller Lars-Inge Claesson på Studieförbundet Bilda, 0733-12 21 07. ■

Bildautställning om tjejers musicerande

► Bilda kommer att synas lite extra i Uppsala i höst, genom en skärmutställning på stadsbiblioteket. Utställningen visar på två av Bildas verksamhetsområden.

Den första delen lyfter fram bandverksamheten, bland annat med anledning av att Bildas nya replokaler invigs den 18 september i Missionskyrkan i Uppsala. En av målgrupperna här kommer att vara tjejer och deras plats i replokalen och på scenen. Fotografen Marcus Nyberg har därför tillsammans med Bilda gjort en bildutställning med särskilt fokus på tjejers musicerande.

Den andra delen fokuseras på Bildas studieresor till Mellanöstern. Under hösten 2009 deltog en grupp ungdomar

från olika delar av Sverige i en studieresa, som en del i ett projekt om ickevåld. En av deltagarna gjorde en fotoutställning utifrån sina upplevelser och hon beskriver den så här:

Genom ett tiotal bilder får vi följa med och låta oss beröras av en rad möten. Möten med såväl israeler som med palestinier, möten med tomheten som uppstår som ett resultat av konflikten likväl med det myller som existerar jämsides och mitt i den. Fotografen besökte under ett tiotal dagar både Västbanken och Jerusalem i ett sökande efter de vanliga människorna och efter dem som ickevåldsligt försöker bygga en framtid för fred.

Utställningen visas på biblioteket i Uppsala 6–26 september. ■

Ledarutbildning för katoliker

► I nära samarbete med Sveriges unga katoliker och Valida Fendic har Per Alexanderson på Bilda sytt ihop en grundläggande ledarutbildning för dig som är eller vill bli ledare i någon grupp i katolska kyrkan. Kursen pågår 1–2 oktober och hålls i Katolska kyrkan i Västerås.

– Vår region spänner ju över ett stort geografiskt område så vi valde även att lägga en introduktionskurs den 4 september i Karlstad, säger Per Alexanderson.

Det finns tre olika inriktningar, en introduktionskurs som främst vänder sig till 15–18 åringar, en grundkurs för gruppledare över 18 år och slutligen en grundkurs för arabisktalande. För dig som redan är ledare eller gärna vill bli.

– Det är viktigt att även nå dem som är potentiella ledare, de som är intresserade men inte riktigt har bestämt sig. Dessutom har vi kunnat ta med arabisktalande då vår konsulent

för Ortodox bildning och kultur själv är syrian och arabisktalande.

Introduktionskursen för unga deltagare kommer bland annat att ta upp vad en god förebild är, att reflektera lite över egna förebilder. I grundkursen kommer ordet och begreppet ledare att stötats och blötats. Hur lär man sig saker i grupp? Vad innebär rollen som ledare? är frågeställningar som tas upp liksom antalet olika ledartyper.

– Det här gör vi för att vi vill ha trygga och goda ledare som vet varför de är ledare, stärka deras identitet som ledare och tala om vart de kan vända sig för att få stöd. Vi vill också skapa ett forum för utbyte av tankar med andra, man växer när man får dela egna erfarenheter med andras, säger Per Alexandersson. ■

Solidaritetens mekanismer

► Samtidigt som en miljard människor lever i djup fattigdom förbrukas 10.000 miljarder kronor på vapen och militär rustning.

Det är idéer om att en annan värld än "vår" är möjlig, ja egentligen är den enda långsiktigt möjliga som kännetecknar de flesta av Bildas medlemsorganisationer. Vreden över denna världens ondska genljuder i replokaler och bönesamlingar.

Året var 1972 när det första kristna riksmötet i Göteborg, som bar det omotiverat fantasilösa namnet G 72, gav energi åt idén om en årlig u-vecka mellan Domsöndagen och Första Advent, vad som idag kallas Kyrkornas globala vecka.

Tanken var ett utslag av den växande ekumeniken bland kristna kyrkor i Sverige. Men den var också en effekt av det stora internationella uppvaknandet under Kyrkans världsråds möte i Uppsala 1968 inför de strukturella orättvisorna.

Få upplevelser har gripit tagit i mig mer. Få beslut har gjort mig gladare och stoltare över att vara kristen än denna beslutsamhet. Vi ville aktivt "dela Guds hållning mot djävulskapet" som lundateologen Per-Erik Persson uttryckte det. Vi ansåg det vara "rätt att göra uppror" som hans uppsalakollega Jarl Hemberg benämnde det.

I den kristna studentrörelsen ville vi utveckla en "kritisk solidaritet" med en kyrka som förvisso var djupt besudlad och korrupt men likväl kallad att befria och upprätta. För över hela världen såg vi allt tydligare hur kyrkan var delaktig i det strukturella våldet. Med sin ödestro hade den gjort många troende passiva och förtryckarna gudomliga.

Vi vaknade liksom upp och såg omkring oss att vi bodde i en global by, där vi med eller mot vår vilja var indragna i varandras liv, helt oberoende av våra enskilda adresser. Som all mission i sina bästa stunder kan vår bildning förlösa engagemanget när det omvandlas till handling via känslor:

1. Medvetenhet

Vi bildas och inser alltmer hur världen hängde samman. Oreflekterat eller fördomsfullt tankegods får ge plats åt ny kunskap om samband mellan orsak och verkan.

2. Medmänsklighet

Vår självupptagenhet och självfixering ersätts av medkänslor för andra.

3. Medskapande

Bildningen och medkänslan föder fram aktioner: vi ser möjligheter att handla, både bildligt och bokstavligt. Som den gången: Förbjud svenska investeringar i Sydafrika! Bojkotta sydafrikanska varor!

Sådana slags bildningsresor önskar jag årets deltagare i Kyrkornas globala vecka. Skeenden som utlöser solidaritetens mekanismer. Den framlidne brasilianske biskopen Dom Helder Camara har tecknat en eggande bild av ett sådant förlopp i dikten här intill.

*Om jag kunde
skulle jag ge
en jordglob
till varje barn
och allra helst en lysande sådan,
i förhoppning om
att den skall öppna
varje barns ögon
och hos dem väcka
intresse för
och kärlek till
alla folk
alla raser,
alla språk
och alla religioner.*

Erik Amnå,
Bildas förbundsordförande

Låt hösten börja på webben

Bilda.nu

Bläddra i vårt utbud av studiecirkelar och utbildningar. Hitta konserter, seminarier, utställningar och mycket annat i vårt arrangemangskalendarium.

Bilda online

Samtala om livsfrågor, läs en bok – och förändra världen! Delta i studiecirkelar och nätverk med människor från hela Sverige – på nätet.

Bildamusik.nu

Egen bandsida, webbradio, bra läsning och giganalender. Ställ en fråga till onlinekonsulenten!

